

Kysy Keijolta

VANHEMMUUTEEN JA JAKSAMISEEN ERIKOISTUNUT PSYKOLOGI KEIJO TAHKOKALLIO VASTAA PALSTALLA LUKIJOIDEN KASVATUSAIHEISIIN KYSYMYKSIIN

13-vuotiasta pitää komentaa ja kannustaa

OLEN HUOLESTUNUT sukulaispojan sosiaalistumisesta. 13-vuotias poika ei harrasta mitään, vaan istuu illat kotona. Kun kyläilemme heidän luonaan, poika pysyy huoneessaan, jopa syö siellä. Sukujuhlissa poika on liimaantunut isäänsä. Perheen ainoa lasta ei komenneta saati kannusteta mitenkään, sivullisesta näyttää, että hänen annetaan erakoitua kaikessa rauhassa. Tulisiko tilanteeseen puuttua?

Täti Hämeestä

LAPSET syntyvät erilaisina ja kasvavat erilaisiksi. Toisilla on runsaasti ystäviä tai ainakin kavereita. Toiset ihan oikeasti viihtyvät enimmäkseen yksikseen. Kolme kohtaa kuitenkin mietityttää. Lapsi ei syö yhdessä muiden kanssa, häntä ei komenneta eikä häntä kannusteta. Kyllä näihin pitäisi puuttua. Pulma on siinä, että jos sinä otat tämän puheeksi pojan vanhempien kanssa, he suuttuvat sinuun ja poika "menettää" tätinsä. Ehdotan, että juuri sinä voisit olla se, joka tekisit pojan kanssa jotain sellaista, mitä hänen vanhempiensa eivät tee.

2 V 4 KK IKÄINEN tyttöni puhuu olemattoman vähän. Käytännössä vain muutamia, yksittäisiä sanoja, ja nekin niin, etteivät ulkopuoliset ymmärrä niiden merkitystä. Olemme lukeeet hänelle paljon vauvasta asti

ja yrittäneet jutustella kovasti. Kaksivuotisuusvaiheessa tilannetta käskettiin vielä seurata. Itseäni tilanne jo huolestuttaa.

Äiti

ON NIIN monenlaisia mahdollisuuksia. Yleensä lapsen sanavarasto ja puhe kehittyy kahden ikävuoden tienoissa nopeammin kuin missään muussa elämänvaiheessa. Silti eräs tuttavani sanoi ensimmäisen sanansa vasta kaksivuotiaana, mutta nyt aikuisena hän on todellinen hölösoo. On myös mahdollista, että lapsesi puheen kehitys on viivästynyt jonkin häiriön vuoksi. Ehkä tilannetta kannattaa vielä kotvan seurata, sillä specialistinkin on vaikea näin varhaisessa vaiheessa tunnistaa mistä on kysymys. Jos lähikuukaudet eivät poista huoltasi, olisi hyvä kääntyä alan erityisasiantuntijan puoleen.

LÄHETÄ KYSYMYKSESI KEIJO TAHKOKALLIOLE OSOITTEESEEN PERHE@ILTASANOMAT.FI

» Autismia ei tarvitse hävetä »

Perhe. Ruotsalainen Jenny Lexhed pani koko äidinrakkautensa peliin, kun hän tajusi poikansa sairastavan autismia. Uurastus sai Jennyn ylikierroksille ja sairastumaan lopulta itsekkin.

Marika Harjumaa plus@iltasanomat.fi

ENSIMMÄINEN aavistus tuli Ählénsin tavaratalossa Tukholmassa. Jenny Lexhed odotti hissiä puolivuotiaan poikansa **Lucaksen** kanssa. Vieressä oli toinen äiti, jolla oli sylissään samanikäinen poika. Vieras lapsi hymyili Jennylle ja ojensi tälle tuttiaan.

Lucas istui vauvuissaan ja katsoi pois päin. Hän ei huomannut toista pikkupoikaa eikä kiinnittänyt huomiota kehenkään. Jenny mietti, mihin poika tuijotti ja miksi ihmiskasvat eivät kiinnostaneet tätä.

LUCAS OLI kaksivuotias, kun Jenny tunnusti itselleen, että poika oli erilainen kuin muut lapset. Erilaisuutta oli vaikea eritellä, sillä kyseessä oli lähinnä aavistus suuresta, tulevasta surusta, 41-vuotias Jenny kuvailee kirjassaan *Kun rakkaus ei riitä – Äidin kamppailu lapsensa puolesta*.

Lucas on Jennyn ja Callen esikoinen. Yksivuotiaana hän osasi nimetä tavaroita ja yritti sanoa sanoja jotain halutesaan. Kaksivuotiaana hän tuntui unohtaneen aiemmin oppimansa. Hän ei puhunut eikä vastannut puhutteluun.

Lucas sulkeutui omaan maailmaansa ja katseli Pingviinroselokuvaa uudelleen ja uudelleen. Hän ei hakeutunut lainkaan toisten läheisyyteen eikä halunnut halata tai tulla syltiin.

Neuvolassa ei juuri kuunneltu epäilyksiä. Olen kuitenkin sitä mieltä, että jokainen vanhempi on paras asiantuntija, jota omaan lapseen tulee, Jenny sanoo nyt.

Jennyn takaraivossa pyöri sana autismi. Hän etsi netistä tietoa ja oppi muun muassa, että autisteilta puuttuu kyky eläytyä toisten ihmisten tarpeisiin ja tunteisiin. Heidän kommunikatio- ja vuorovaikutustaitonsa ovat hyvin rajoittuneita. Monet oireista sopivat Lucakseen.

Sokkiin joutuneet Jenny ja

Calle yrittivät epätoivoisesti saada poikaansa tutkimuksiin, mutta jopa Ruotsin lintukodossa on pitkät jonot sairaaloihin. Hoitoon pääsyä odotellessa Jennyn mieleen tulvi kauhukuvia poikansa tulevaisuudesta: mitä jos Lucas ei sopeudu miinikään, vaan hänet suljetaan laitokseen, jossa häntä ei ymmärretä ja jossa häntä saataan jopa pahoinpidellä?

JENNY TEKI toimintasuunnitelman poikansa kuntoutukselta ja paneutui asiaan vimmatusti. Hän kehitti omia opetusmenetelmiä. Hän muun muassa videoi lähiympäristön ihmiset niin, että kukin sanoi nimensä kameraan. Näin Lucas oppi yhdistämään nimen ja henkilön.

Jenny kävi huomaamattaan ylikierroksilla. Hän ei tuntunut nälkää eikä väsymystä ja roikkui yökaudet netissä etsimässä tietoa.

Hän alkoi uskoa, että hänen vuosia sitten kuollut isänsä oli elossa. Hän sai viestejä televisiosta, mainostauluista, kaikkialta. Kaikissa oli joku korkeampi merkitys, joka koski juuri Jennyä.

En ollut nukkunut kunnolla kolmeen vuoteen, koska Lucas heräsi tunnin välein. Olin valtavassa kriisissä, ja mieltäni painoivat suru ja huoli tulevaisuudesta. Lisäksi olin yliuupunut. Lääkäreiden mukaan minulla oli reaktiivinen psykoosi, Jenny muistelee.

Jenny otettiin pakkohoitoon

psykiatriselle osastolle. Hän protestoi, ja raskaasta lääkityksestä huolimatta hän kävi kierroksilla sairaalassakin. Jenny puhui loputtomiin, kirjoitti, maalasi ja järjesti potilaille discon.

Jenny eristettiin omaan huoneeseen, josta hän sai poistua vain syömään ja tupakalle. Häntä lääkittiin ja pistettiin pakollisiksi.

Olisin tarvinnut keskusteluapua ja hoivaa, mutta minut pumpattiin täyteen lääkkeitä. Psykiatrinen hoito on aika kaukana ihmisen tarpeista Ruotsissa. Minulle jäi välttämättä traumaattinen pakkohoidosta, Jenny kertoo.

VIIDEN VIIKON pakkohoidon jälkeen Jenny pääsi pois ja taju-

si, ettei hän voi tehdä kaikkea yksin. Calle alkoi viettää enemmän aikaa kotona, ja anoppi ryhtyi kuntouttamaan Lucasia tuntikausia päivässä.

Lucas kehittyi ja aloitti tavalisten lasten päiväkodissa oman avustajan turvin. Hän oppi pyörimään, laskettelemaan, olemaan parturissa ja käymään hammaslääkäriä.

Jenny oli eräänä iltana miehensä kanssa juhlassa, kun puhelin soi. Siellä oli Lucas, joka sanoi: "Äiti, tule kotiin." Jenny itki ilosta, koska Lucas ei ollut koskaan aiemmin soittanut. Hän ei ollut koskaan sanonut niin pitkää lausetta.

JENNYN KIRJA on juuri ilmestynyt suomeksi. Hän esitteli si-

» Jokainen vanhempi on paras asiantuntija, mitä omaan lapseen tulee.

tä äskettäin Helsingissä.

Nyt Jenny on täynnä iloa ja eloa. Se käy ilmi kirjastakin, joka vuoroin itkettää, vuoroin naurattaa.

Käsittelin tunteitani ja kokemuksiani kirjoittamalla. Halusin sanoa, että lapsen sairauden vuoksi ei tarvitse kokea häpeää eikä syyllisyyttä.

Jennyn kirja on saanut valta-

vasti julkisuutta Ruotsissa. Sadat Jennylle lähetetyt lukijakirjeet kertovat, kuinka yksin autististen lasten vanhemmat ovat. Häntä pyydetään myös jatkuvasti luennonomaan.

Kirja auttaa ymmärtämään, ettei autismi välttämättä näy päälle päin. Lucaskin on aivan normaalin näköinen, suloinen poika. Sen vuoksi monet luulevat hänen olevan vain huonosti kasvatettu lapsi, jos hän käyttäytyy erikoisesti.

Nyt Lucas on 11-vuotias ja on samalla luokalla pari vuotta nuoremman Sara-sisarensa kanssa.

Lucas ei vieläkään puhu paljon, mutta pärjää hyvin. Hän on reipas poika, Jenny hymyilee. +

JENNY TOIVOO kolmen lapsensa lukevan kirjan joskus. – Se voi auttaa erityisesti keskimmäistä lastani Saraa ymmärtämään, kuinka kaoottista meillä oli ja miksei hän saanut kaikkea tarvitsemaansa huomiota.

IS / TIMO HÄMÄLÄINEN

Fakta

Autismi on pojilla yleisempää

- + Autismi on neurobiologin vamma, jolla on monenlaisia ilmenemismuotoja.
- + Autistilla on alentunut kyky ymmärtää toista ihmistä. Siksi hänellä on vaikeuksia vuorovaikutuksen ja kommunikaation kanssa. Hänen on myös hankala tajuta syy-seuraus-suhteita.
- + Autismia esiintyy arviolta noin kahdella ihmisellä tuhannesta. Poikia autistista on 3–4 kertaa enemmän kuin tyttöjä.
- + Rutiinit ohjailevat usein autistien elämää. Pienetkin muutokset tavallisissa rutiineissa voivat aiheuttaa raivonpuuskan tai levottomuutta.
- + Joillakin autisteilla on yksi tai useampia kepeäläisiä erityistaitoja, kuten loistava numero- tai näkömuisti tai karttojen ja luetteloiden ulkoa osaamisen taito.

LÄHDE: TUKIASIEMA.NET
LISÄTIETOJA: WWW.JENNYLEXHED.SE

HOUSEN 5. TUOTANTOKAUSI CANAL+ FIRSTILLÄ TIISTAISIN KLO 21.00. SEURAAVA JAKSO: 7/24.

CANAL+in SARJAT OVAT AINA VÄHINTÄÄN TUOTANTOKAUDEN EDELLÄ MUITA TVKANAVIA. LUE LISÄÄ OSOITTEESTA CANALPLUS.FI

CANAL+
ENERMÄN KUIN TAVALLINEN TV